

Utklipp av: 12/3-4/9

Drammens Tidende.

Demokratiet må være grunnlagt på lagsarbeide, tillit og tro

Industriskuespillet „Den glemte faktor“ er på sin verdensturné kommet til Norge

05-04-036

Det er mulig at også Drammen får besøk av de amatørskuespillere som har lansert det amerikanske industri-skuespill «Den glemte faktor» for norske tilskuere ved de 3 forestillingene som ble gitt i Tønsberg i dagene 9., 10. og 11. mars, og som hadde en enestående tilstrømning alle dager. (Ordet «amator»-skuespillere dekker nå ikke helt, for de opptrædende er mennesker, hentet rett ut av dagliglivet, og de spiller «seg selv» som det heter, slik at man altså for så vidt like godt kunne kalle dem «profesjonelle»!) Arbeiderforeningens teatersal i Tønsberg har ved alle 3 forestillinger vært fylt til absolutt siste ståplass, ja det har overhode ikke vært mulig å skaffe plass til de tusener som har villet benytte anledningen til å se dette stykket som nå begynner å bli kjent gjennom avisenes omtale også her hjemme. I alt har vel omkring 2000 mennesker sett stykket under forestillingene i Tønsberg.

Fra Tønsberg går turneen til Kristiansand, og begge steder er det byens myndigheter som står som innbydere til forestillingene.

Hva er det så for et stykke dette, som nå er blitt oppført utallige ganger, — i Amerika, Storbritannia, Sveits, Frankrike, Finland, Tyskland, og som nå er kommet til Norge, og derfra skal til Sverige og Danmark og oppføres i landenes eget sprog, — samtidig som det fortsatt spilles i den engelsktalende verden og i fjerne verdensdeler?

«Den glemte faktor» ble skrevet i Amerika under den annen verdenskrig av engelskmannen Alan Thornhill, tidligere dosent i klassiske sprog ved Oxford Universitet. Det er et industridrama som i enkle, malende scener og korte rammende replikker skildrer hvordan menneskene på hver sin side av det skille som klassekampen danner mellom dem, går til grunne menneskelig sett i hat, egoisme, hensynsløs utnyttelse av maktmidler, — kort sagt hvor man lar seg lede av ordet: «det gjelder å slå først og å slå hardt!» I dette miljø sett — så forfatteren inn

«Den glemte faktor», — Gud, — som gjennom sin Hellige And omskaper mennesker, slik at de besinner seg på seg selv og sin egen situasjon og forstår at i virkeligheten er både en selv og »motparten» interessert i å løse konflikten ikke ved maktmidler, men i tro og tillit og ærlig samarbeid.

Vel — det er vakkert og sentimentalt, men uhyre lite virkelighetsnært, vil sikkert enkelte utbryte. Naivt. — Ja, vel. Og stykket har også sine åpenbare svakheter i den ting at selve den «omvendelse» som skjer med menneskene i stykket, virker en smule lettvinnet og lite psykologisk underbygget. Men på den annen side, livet har jo vist oss eksempler i mengder på at en radikal forandring kan skje med et menne-

ske og på en måte som for alminnelig «verdslig» vurdering synes uforståelig. Et faktum er det også at stykket gjør inntrykk, ja, et så dypt inntrykk at tusener gjennom det er blitt, hva man med et kanskje gammeldags uttrykk kaller «vakt», og har snudd om og begynt på den vei som heter «selverkjenning» og innrømmelse av egen skyld overfor sin motpart, enten nå denne heter: sjef, ektefelle, arbeidsfelle, politisk motstander, eller han tilhører «fienden», — han som jo også eksisterer i fredstid. Det er demokratets idé sat opp mot diktaturstatenes «split og hersk». — «Den glemte faktor» er det mest betydningsfulle skuespill som er skapt under krigen, sa president Truman ved stykkets premiere i Washington 15. mai 1944. Det er blitt spilt for militære og sivile myndigheter i flere land, for kongress- og parlamentsmedlemmer som for industriarbeidere og mennesker i alle samfunnslag. På Westminster Theatre i London har stykket gått i årevis, alltid for stappfullt hus. Disse kjensgjerninger beviser at det har et budskap til verden i dag, og som mennesker verden over lytter til, kanskje med ny tro og håp i sine hjerter. Er det dette som skal frelse verden fra undergang? Er

det dette demokratiet var ment å være, — et Gud-ledet demokrati hvor man søkte å gjøre det rette i stort og smått, — hvor hjem, arbeidsplass, politiske forsamlinger var medkjempere i denne altomfattende idékamp, — den som til sist skal bryte Satans krefter og skape den nye verden og de nye mennesker?

— Ja! Det er, sier Moralsk Opprustnings millionarmé verden over og hvis representanter oppfører skuespillet. — Det er de gamle sannheter i Bjergprekenen som menneskelivet skal leves etter, «Alt hvad du vil at andre skal gjøre mot deg, det skal du gjøre mot dem».

Noen vurdering av skuespillet litterært og en bedømmelse av prestasjonene på scenen, vil ideen med det hele avholde en fra. Skuespillet får virke i sin styrke og i sine svakheter, — et faktum er det som sagt, at gjennom det har mennesker som levet uten lys og uten håp i verden, fått et nytt grunnlag for sitt liv.

Undertegnede har hatt an-

ledning til å se stykket både i dets engelske og norske versjon, og vil slå fast at det om det kom til Drammen, er verd å se, og kanskje vil det ha et budskap ikke minst til en industriby som vår. Men problemene og konfliktstoffet det bringer, det er (desverre) almenmenneskelig, så for så vidt har det like stor interesse, også for dem som lever i et annet miljø enn industribyens, — den glemte faktor er «glemt», og oversett kanskje hos noen og hver i hans eget liv? — se —